

Musik i Uppland, torsdag 23 november 2017

Amy Beach

Beach och Beethoven

Uppsala Kammarorkester

Rebecca Miller, dirigent

Danny Driver, piano

**MU
SIK**
I UPPLAND

Program

Kvällen inleds med utdelning av stipendier ur Håkan Parkmans minnesfond.

Ylva Skog
f. 1963

They call her Love

Amy Beach
1867-1944

Pianokonsert ciss-moll op. 45
Allegro moderato
Scherzo: Perpetuum mobile
Largo
Allegro con scioltezza

PAUS

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Symfoni nr 2 D-dur
Adagio molto - Allegro con brio
Larghetto
Scherzo: Allegro
Allegro molto

Konserten beräknas pågå till 21.10

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Bernt Lysell, *konsertmästare*
Nils-Erik Sparf
Klara Hellgren
Katarina Edvardsson
Dag Alin
Jeffrey Lee
Anders Inge
Anders Lagerqvist

Violin 2

Anneli Jonsson
Gabriele Freese
Staffan Ebbersten
Christina Gustavsson Hamberg
Catharina Ericsson
Elin Emtell Rubinsztejn

Viola

Kim Hellgren
Sofia Hansen
Olof Ander
Karin Dungal
Thomas Ringqvist

Violoncell

Per Nyström
Sara Wijk
Maria Böhm
Gunnar Jönsson
Kontrabas
Barbro Lennstam
Mattias Normell
Roger Bergman

Flöjt

Moa Bromander
Hilda Holm

Oboe

Verity Gunning-Olsson
Jenny Hülphers

Klarinett

Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm
Mikael Thun

Fagott

Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn

Fredrik Dickfelt
Lennart Stevensson
Johan Ahlin
Britt Crafoord

Trumpet

Bengt Fagerström
Paul Hägglöf

Trombon

Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Tuba

Alexander Skylvik

Pukor

Christer Ferngren

Slagverk

Magnus Einarsson

Skog, Beach och Beethoven

Tänk er bara! Jag har fått lyssna på en samtida tonsättare som skriver melodier som jag inte bara kan komma ihåg, jag kan inte få ut dem ur mitt huvud. Så skrev en recensent om Ylva Skog, och så är det verkligen. Det kan inte nog rekommenderas att ta del av denna underbara musikskapares verk, det finns ett antal förträffliga inspelningar att ta del av. Och gläds nu åt att få höra hennes musik live, den borde spelas ännu mer frekvent än vad som redan är fallet både nationellt och internationellt. *They call her Love* från 1998 inspirerades av ett TV-program som Ylva inte kunde sluta titta på. Man berättade om den trettonåriga schimpanshonan Ai, som befann sig på en vetenskaplig institution i Japan och lärde sig att kommunicera med människor. Ai visade därvid större tålamod och uthållighet än sina schimpanskolleger. Samarbetet och vänskapen, kanske rent av kärleken (tänk på den kärleksfulla, närmast hypnotiska musiken några minuter in i stycket) mellan Ai och forskaren som arbetade med henne grep tonsättaren djupt. Namnet Ai betyder just "käraste" eller "kärlek", och ännu tio år efter TV-programmet medverkade hon fortfarande i vetenskapliga sammanhang, då tillsammans med sin unge Atyumu. Musiken skrev Ylva Skog under studietiden vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, för kammarorkestern *Musica Vitae* i Växjö.

Amy Beach föddes som Amy Marcy Cheney i New Hampshire, och visade tidigt prov på en rad talanger. Det sägs att hon sjöng fyrtio olika sånger som ettåring, att hon vid två kunde improvisera en vokal bistämman till en melodi som modern sjöng och att hon året därpå lärde sig själv att läsa. Som fyraåring komponerade hon små pianostycken, två år senare började hon spela piano offentligt och 1883 framträdde hon med Boston Symp-

hony Orchestra (familjen hade flyttat till den staden 1875). Men det hade funnits ett tidigt hinder för karriären. Mamma Clara lär ha varit en god amatörpianist men hon var även kalvinist, och hennes religiösa övertygelse fick henne att oroa sig över dotterns musikalitet och försöka stoppa pianospelandet. En moster ställde det hela till rätta, men det skulle komma ett nytt hinder i form av den framgångsrike läkaren Henry Harris Aubrey Beach, som Amy gifte sig med 1885. Denne menade att konsertverksamhet inte var något för en seriös kvinna, inte heller att ge pianolektioner. En konsert per år skulle hon få tillåta sig, förutsatt att inget arvode utgick. Nå, då och då kunde hon väl eventuellt få spela med symfoniorkestrar också. Först efter doktor Beachs död 1910 kunde hon återuppta sin konsertkarriär med full styrka. Däremot hade maken inget alls emot att hustrun komponerade, tvärtom uppmuntrade han henne. Tur för oss! Som tonsättare var Amy Beach till största delen självlärd, bland annat med hjälp av Hector Berlioz orkestreringslära, som hon även översatte till engelska. Hennes samlade verk är omkring trehundra till antalet, nästan alla tryckta och framförda. *Konserten för piano och orkester* skrevs i Boston 1897-99 och var förmodligen tänkt som ett planerat led i en senare återkomst till konsertpodiet. Det måste ha varit en besvärlig tid, efter Amys fars död hade mor Clara flyttat hem till dottern och hennes make. Man kan tänka sig att denna strålande musiker i värsta fall levde i en korseld av synpunkter på lämpligheten av hennes olika verksamheter.

Konserten uruppfördes med Boston Symphony i april 1900 och anses ha självbiografiska drag, exempelvis bygger många av dess teman på tidigare sånger av henne. Alla entusiaster för senromantiska pianokonsert

måste rimligen undra varför denna konsert inte spelas betydligt oftare än vad som görs. Hur som helst kunde Amy Beach i början av fyrtioårsåldern, bland annat med sin egen konsert i bagaget, till sin stora lycka ägna sig helhjärtat åt turnélivet. *"The joy of giving of your highest powers is beyond description... When I play there is only limitless enthusiasm and enjoyment"*.

I den allmänna vördnaden för Wien som fixpunkt för klassisk musik är det lätt att glömma bort att konsertlivet där vid 1800-talets början inte alls var lika välutvecklat som i flertalet europeiska huvudstäder. Det fanns inga reguljära konsertserier vintertid, inga impresarier, inga fasta konsertlokaler eller ensembler som kunde utveckla lojalitet mot en viss tonsättare. Likt Mozart före honom fick **Ludwig van Beethoven** själv sköta konsertarrangerandet om något alls skulle hända, och ta på sig alla kostnader i hopp om att intäkterna till sist skulle täcka dem. Då seklet var ungt hade han planer på en årlig konsert med de senaste av sina kompositioner, men av en rad olika skäl kom förhoppningarna om en sådan frekvens på skam, och ofta gick det flera år mellan konserttillfällena. Symfoni nr 2 i D-dur tillkom i efterdyningarna av succékonserten i april 1800 då den första symfonin och septetten presenterades för världen. Tvåan blev emellertid först färdig under sommaren 1802 och kunde inte uruppföras förrän i april året därpå. Konserten ägde rum i Theater an der Wien, och omfattade även premiärerna för Pianokonsert nr 3 och oratoriet Kristus på oljberget. Det senare sågs då av såväl tonsättare som publik som huvudnumret, men inom några år hade oratoriet totalt överskuggats i popularitet av symfonin. Lätt att glömma är det också att då den fullbordades var det den längsta symfoni man någonsin hört. En

kritiker jämförde efter uruppförandet med en ohyggligt förvriden drake, som vägrar att dö.

Beethoven tar avstamp i Joseph Haydns sista tolv verk i genren, de så kallade London-symfonierna. Fyra satser, en långsam introduktion och ett rondo som final, med livfullt och tidvis närmast aggressivt bruk av orkestern. Här finns ingen underdånighet alls, rättframheten gränsar då och då till det bryska, humorn till det groteska. Den nervösa energin i inledningssatsen överträffar alla föregångare. Det är redan här Beethovens symfoniska universum börjar ta form, inte först i Eroica-symfonin. Knoppar brister och resan mot den nionde symfonin har börjat, fröet till en framtid med Bruckner och Mahler. Larghetto-satsens melodiska stil står sida vid sida med typiska dynamiska kontraster i scherzot, en satsbeteckning som för första gången i symfonihistorien ersätter menuetten. Finalen erbjuder inte längre en upplösning av spänningar, utan är i romantisk mening en verklig klimax. Men det är samtidigt en genomgående rätt obekymrad symfoni, anmärkningsvärt så med tanke på att vi också befinner oss vid tiden för det stundtals hjärtskärande så kallade Heiligenstadt-testamentet, då Beethoven flyttat från Wien till förorten med det namnet. Det långa brevet skrevs för men avsändes aldrig till hans bröder, och uttryckte tonsättarens vändor och tvivel, hans funderingar kring att eventuellt ge upp allt hopp. Ur den svåra sommaren 1802 växte alltså detta mästerverk. Som den nämnda kritikern i Wien på sitt otåliga vis påpekade: Beethoven tycktes varken i livet eller i finalsatser alltid riktigt beredd att sätta definitivt stopp.

Gunnar Lanzky-Otto

Rebecca Miller, dirigent

Rebecca Miller möter Uppsala Kammarorkester för första gången. Hon har hyllats för sitt energifulla och övertygande arbete på dirigentpulten av både publik och press. Hennes unika kommunikation med publiken i alla åldrar har resulterat i flera engagemang runtom i hemlandet USA och utomlands.

Hon började sin musikerbana med studier i piano, sedan i dirigering både i USA och i England.

Rebecca har nyligen tillträtt som chefsdirigent för Bishop's Stortford Sinfonia och som första gästdirigent för Southbank Sinfonia. Hon leder också orkestrar vid universitetet Royal Holloway i London och är en återkommande gäst hos London Philharmonic Orchestra.

Rebecca Miller har gjort flera inspelningar, den senaste utgiven i våras med pianokonsorter av Beach (kvällens verk), Chaminade & Howell, tillsammans med BBC Scottish Symphony Orchestra och maken Danny Driver, en inspelning som fått ett lysande mottagande.

Danny Driver, piano

Danny Drivers inspelningar och konserter har de senaste åren placerat honom som en av Englands mest respekterade och mångsidiga pianister.

Danny har haft konserter med orkestrar i hemlandet och utomlands. Pianostudierna fick han vid Cambridge University och Royal College of Music in London, under studietiden tilldelades han bl a BBC Radio 2 Young Musician of the Year. Danny har hållit solokonsorter runtom i Europa och Amerika.

På det Londonbaserade skivbolaget Hyperion Records har Danny Driver spelat in flera hyllade inspelningar som gett honom nomineringar och priser. Bland inspelningarna finns verk av bl a C P E Bach, Händel, Schumann, och Balakirev.

Musik i Upplands kommande konserter

Lördag 25 november 18.00

ULV spelar upp till folkdanskväll!

Upplands låtverkstad - ULV är ett 25-mannaband med ungdomar mellan 14 och 19 år som på lördag spelar tillsammans med Glada vänners lag och Storis & Limpan.

Välkomna till en folkdanskväll för barn, ungdomar och vuxna.

Grand, Trädgårdsgatan 5, Uppsala (Entré endast 50 kr, betalas vid dörren)

Söndag 26 november 16.00

Galenskap?

Uppsala Kammarorkester

Bach: Kunst der Fuge, Beethoven: Grosse Fuge, Kien: A confusion of Babel, uruppförande Sal B, Uppsala Konsert & Kongress

Lördag 16 december 16.00

Carte Blanche

Trio X och hemliga gäster.

Restaurangen, Uppsala Konsert & Kongress, fri entré.

Arrangeras i samarbete Uppsala Konsert & Kongress samt Musikens Hus Vänner.

Fredag 5 januari 16.00

Trettondagsafton

Uppsala Kammarorkester. Trio X

Christoffer Nobin, dirigent, Elin Rombo, sopran, Anne Sofie von Otter, mezzosopran

Fira trettondagsafton med fantastiska sångsolister och festmusik!

Stora salen, Uppsala Konsert & Kongress

Stipendieutdelning

Håkan Parkmans minnesfond instiftades 1988 till minne av Håkan Parkman, dirigent, tonsättare och körledare. Minnesfondens huvudsakliga ändamål är att dela ut stipendier och därigenom bereda undervisning och utbildning åt unga lovande musiker, sångare, arrangörer och kompositörer som verkar i Håkan Parkmans anda. Mottagaren av stipendiet ska i sin verksamhet ha visat prov på nytänkande, respektlöshet och hög musikalisk kvalitet och att stipendiaten verkar huvudsakligen utom ramen för och utan försörjning från etablerade organisationer och sammanslutningar. Kvällens mottagare delar på 180 000 kr.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Orkesterassistent: Johannes Risberg 018-17 19 26, johannes.risberg@musikiuppland.se

Foto: Rebecca Miller och Danny Driver - Richard Haughton

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND